

Львівський національний університет імені Івана
Франка

І.В.Грабинська

**Дж. М. Кейнс
та сучасне кейнсіанство**

Львів, 2002

Передмова

"Кейнс та сучасне кейнсіанство" є спецкурсом для студентів IV курсу спеціальності "економічна теорія", які поглиблено вивчають економічну теорію. Ознайомлення з теоретичними надбаннями основних течій в економічній науці дає можливість сформувати у студентів цілісне бачення та розуміння сучасної економічної теорії.

В межах даного спецкурсу зокрема докладно розглядається: теоретична система Дж.М.Кейнса, викладена в його основній праці "Загальна теорія зайнятості, процента і грошей" (1936), основні аспекти критики кейнсіанського вчення як представни-ками некласичної економічної школи, так і прихильниками даної теорії.

Книга Дж.М.Кейнса "Загальна теорія зайнятості. процента та грошей" (1936), як відомо, стала, найважливішою подією в процесі розвитку економічної теорії ХХ століття. Численні послідовники Кейнса утворили кілька важливих напрямків в економічній науці, об'єднані ідеєю відносної нестабільності ринкової економіки і необхідності здійснення її державного регулювання.

В даному курсі розглядаються основні економічні теорії ортодоксального некейнсіанства, лівого посткейнсіанства. монетарного посткейнсіанства, та найсучасніші теорії нового кейнсіанства.

Пропоновані методичні матеріали покликані допомогти студентам організувати самостійну роботу під час підготовки до семінарських занять з даного спецкурсу. До них включено плани семінарських занять, тематику рефератів, та рекомендовану літературу.

Програма спецкурсу "Кейнс та сучасне кейнсіанство" без-посередньо не пов'язана з конкретним підручником. Це вимагає від студентів під час підготовки до семінарських занять, написанні рефератів опрацьовувати доступні першоджерела, численні монографічні видання, статті в наукових журналах та найсучасніші підручники з економічної теорії.

Слід зазначити, що рекомендований перелік літератури до кожного семінарського заняття містить лише видання, які наявні в Науковій бібліотеці Львівського університету (вул. Драгоманова, 5), Бібліотеці НАН України ім. В. Стефаника (вул. Стефаника, 2) або доступні в мережі Internet.

Ряд рекомендованих публікацій доступний лише англійською мовою. Це дозволить студентам познайомитись з надбаннями західної економічної думки в оригіналі та повправлятись з англомовною науковою економічною термінологією.

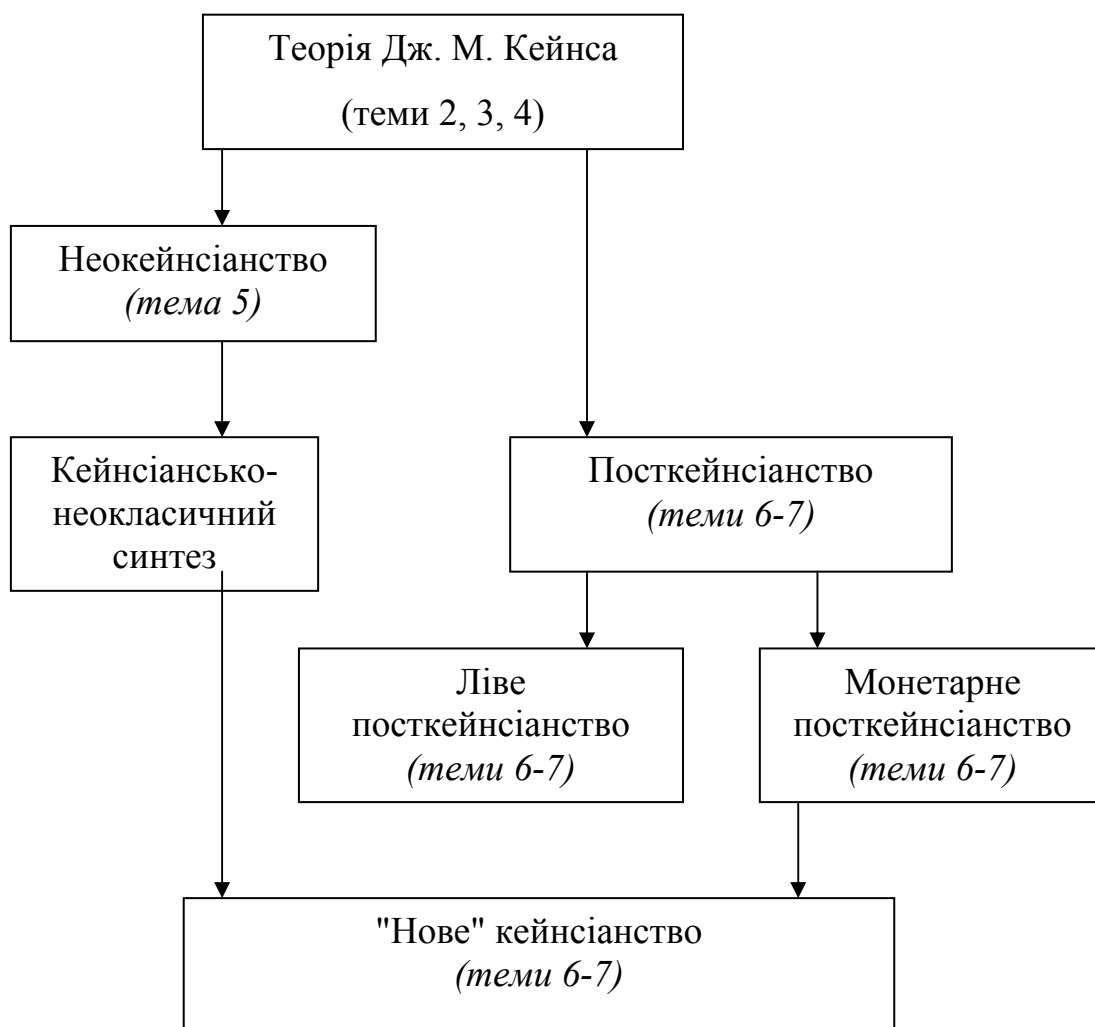
При самостійній підготовці до семінарських занять студенти можуть використовувати ресурси мережі *Internet*. Зокрема, в *Internet*'і наявні тексти першоджерел - книги і статті Дж. М. Кейнса, Е. Гансена, Р. Гаррода, Дж. Робінсон. Для полегшення пошуку інформації з даного спецкурсу в мережі Internet, ми пропонуємо невеликий перелік адрес найцікавіших сайтів:

McMaster University Archive for the History of Economic Thought - <http://socserv2.socsci.mcmaster.ca/~econ/ugcm/3ll3/index.html>. На цьому сайті доступна велика англомова бібліотека найвідоміших економічних досліджень.

Библиотека экономической и деловой литературы - <http://ek-lit.agava.ru/books.htm>. На цьому сайті доступні твори економічної класики в перекладі російською мовою, у т.ч.: Дж. М. Кейнса, Дж. Р. Гікса, П. Сраффи, І. Фішера та ін.

WebEc - WWW Resources in Economics - <http://netec.wustl.edu/WebEc/WebEc.html>. та *Resources for Economists on the Internet: WWW Virtual Library* - <http://rfe.org/> - ці сайти мають посилання на найцікавіші сторінки з економічної теорії в *Internet*'і.

Генеалогічне дерево сучасної кейнсіанської теорії

Плани семінарських занять

Тема 1. ЕВОЛЮЦІЯ ТЕОРІЙ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

1. Зародження дирижизму в економічній науці в першій третині ХХ ст. Класифікація основних дирижиських концепцій регулювання економіки.
2. Реакція економічного лібералізму на наступ прихильників регульованої економіки. Позитивний внесок неолібералізму в економічній науці.
3. Кейнсіанство – одна з провідних течій сучасної економічної думки. Дж.М.Кейнс – видатний економіст сучасності.

Теми рефератів

1. Еволюція теорій державного регулювання.
2. Ранні праці Кейнса "Трактат про грошову реформу", "Трактат про гроші" про необхідність відмови від золотого стандарту

Рекомендована література

1. Кейнс Дж.М. Трактат о денежной реформе. – М.: Экономическая жизнь, 1925.
2. Кейнс Дж.М. Экономические последствия "Версальского" мирного договора. – М.: Госиздат, 1922.
3. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег. – М.: Прогресс, 1978. –гл. 2, 23, 24.
4. Історія економічних учень / За ред. Корнійчук Л.Я.– Київ: КНЕУ, 1999. – С.338–340.
5. Мешко І.М. Основні теорії західноєвропейської та американської економічної думки. – Ужгород, 1992.
6. Пезенти А. Очерки политической экономии капитализма: В 2-х т. – Москва: Прогресс, 1976. – Т.1.- С. 804–807.

7. Осадчая И.М. Современное кейнсианство: Эволюция кейнсианства и неоклассический синтез. – М.: Мысль, 1977.
8. Осадчая И.М. Кейнс и современная буржуазная политэкономия. – М.: Мысль, 1975.
9. Рима И.Х. Неокласическая теория и раскол: 1890–1930 гг. // Современная экономическая мысль / Под ред.С.Вайнтрауба. – М.: Прогресс, 1981. – С.51–67.
10. Селигмен Б. Основные течения современной экономической мысли. – М.: Прогресс, 1968.
11. Хаек Ф.А., фон. Дорога к рабству.- М.: Экономика,1992.
12. Шекл Г.Л.С. Новые направления в экономической теории: 1926–1939 гг. // Современная экономическая мысль / Под ред.С.Вайнтрауба. – М.: Прогресс, 1981. – С. 68–90.
13. Stein T. Monetarism, Keynesian and New Classical Economics. – NY.; L., 1982.

Тема 2. Теоретична система Дж.М.Кейнса

1. Основні теоретичні відмінності між класичною та кейнсіанською економічними доктринами.
2. Методологічні основи кейнсіанської теорії:
  - а) загальний метод дослідження;
  - б) предмет дослідження Кейнса.
3. Опис економічних сил: теорія мультиплікатора та кейнсіанська теорія процента.
  - а) кейнсіанська функція споживання. "Основний психологічний закон";
  - б) теорія мультиплікатора, як загальна концепція походження доходу;
  - в) гранична ефективність капіталу, як визначник стимулів до інвестування;

г) кейнсіанська теорія процента.

4. Кейнсіанське трактування встановлення макроекономічної рівноваги за умов неповної зайнятості.

Темі рефератів

1. Ставлення Дж.М.Кейнса до теоретичної спадщини економічної думки XIX ст.

2. Дж.М.Кейнс – теоретичний послідовник М.І.Тугана-Барановського.

3. Альтернативні підходи до теорії мультиплікатора у сучасній економічній теорії.

Рекомендована література

1. Бажал Ю. Доля теорії: 100-річчя класичної праці М.І.Тугана-Барановського і сучасність // Економіка України. – 1994.– №12.– С.58–63.

2. Балацкий Е. Коментарий к кейнсианской концепции мультипликатора // Мировая экономика и международные отношения.- 2000.- №11. – С.61–64.

3. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе. – М.: Дело, 1994.

4. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег. – М.: Прогресс, 1978. – Гл.3 6, 8, 9,10.

5. Злупко С. Економічна думка України (від давнини до сучасності) Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2000. – С.327–332.

6. Історія економічних учень / За ред. Корнійчук Л.Я.– Київ: КНЕУ, 1999. – С. 340–352, 363–368.

7. Манків Г. Макроекономіка. – К.: Основи, 2000.

8. Мински Х.П. "Экономическая теория Кейнса": Общий взгляд на деньги // Современная экономическая мысль под ред.С.Вайнтрауба. – М.: Прогресс, 1981. – С.430–450.

9. Осадчая И.М. Современное кейнсианство: Эволюция кейнсианства и неоклассический синтез. – М.: Мысль, 1971.– С.12–32.

10. Панчишин С. Макроекономіка. – К.: Либідь, 2001. – С.112–113.

11. Селигмен Б. Основные течения современной экономической мысли.— М.: Прогресс, 1968.
12. Уеллс П. Неравновесная теория занятости Кейнса // Современная экономическая мысль / Под ред. С. Вайнтрауба. — М.: Прогресс, 1981. — С.160–171.
13. Туган-Барановский М.И. Промышленные кризисы в современной Англии, их причины и влияние на народную жизнь.— Спб., 1894.
14. Юсим В. О корректности концепции мультипликатора и акселератора инвестиций на макроуровне // Мировая экономика и международные отношения.- 2000.- №11. — С.57–61.
15. Solow R.M. Technical Change and the Aggregate Production Function // Review of Economics and Statistics. — Vol.39.— P.312–320.

Тема 3–4. ДЖ.М.КЕЙНС ПРО МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

1. Дж.М.Кейнс про причини недостатності ефективного попиту
2. Державна політика регулювання економіки:
  - а) критика антикризових рецептів класичної економічної школи;
  - б) програма державного регулювання економіки Дж.М.Кейнса.
3. Основні аспекти критики теорії Кейнса:
  - а) критика теоретичних положень Кейнса теоретиками неолібералізму (Ф.фон Гаек "Дорога до рабства") та представниками неокласичного напрямку (А.Ган "Економіка ілюзій" (1949);
  - б) критика окремих категорій кейнсіанської теорії прихильниками Кейнса (Дж. Дьюзенбері, Е.Джілбой, У Войтінські, Ф.Модільяні, Я.Тінберген, С.Кузніц);

в) А. Пігу у книзі–відповіді "Рівновага і зайнятість" (1941) про окремі положення праці Кейнса "Загальна теорія зайнятості, процента і грошей" Кейнса.

Темі рефератів

1. Внесок "Загальної теорії зайнятості, процента і грошей" у сучасну економічну науку.
2. Проблеми ціноутворення та інфляції в в теорії Кейнса.
3. Теорія заробітної плати Кейнса.
4. Два парадокси кейнсіанської функції споживання (Загадка споживання С.Кузніца).

Рекомендована література

1. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе. – М.: Дело, 1994.– Разд.16.
2. Бодкин Р. Кейнсианские эконометрические концепции: потребительские инвестиционные функции, мультипликатор // Современная экономическая мысль / Под ред.С.Вайнтрауба. – М.: Прогресс, 1981. – С.122–159.
3. Браунинг П. Современные экономические теории – буржуазные концепции. – М.: Экономика, 1987. – С.58–67.
4. Вайнтрауб С. Хиксианское кейнсианство: величие и упадок // Современная экономическая мысль / Под ред.С.Вайнтрауба. – М.: Прогресс, 1981. – С. 91–121.
5. Жамс Э. История экономической мысли XX в.– М.: Изд–во иностранной лит-ры, 1959.– С.269–282.
6. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег. – М.: Прогресс, 1978.– Гл. 18, 19, 20, 21.
7. Манків Г. Макроекономіка – К.: Основи, 2000.– С.457–465.

8. Осадчая И.М. Современное кейнсианство: Эволюция кейнсианства и неоклассический синтез. – М.: Мысль, 1971. – С.135–163.

9. Селигмен Б. Основные течения современной экономической мысли. – М.: Прогресс, 1968.

10. Samuelson P. Interactions between the Multiplier Analysis and the Principle of Acceleration // The Collected Scientific Papers of P.A.Samuelson. – Cambridge, 1966.– Vol.2.- Ch.82.

Тема 5. НЕОКЕЙНСІАНСТВО

1. Еволюція кейнсіанської економічної теорії.

2. Модель "доходів–видатків" Гікса–Гансена, як загальноприйнята інтерпретація теорії Кейнса. Особливі випадки кейнсіанської теорії:

а) "пастка ліквідності";

б) низька еластичність інвестиційного попиту;

в) негнучкість грошової заробітної плати.

3. Неокейнсіанська теорія економічної динаміки Р.Гаррода:

а) основні теореми динаміки Р.Гаррода;

б) модель Гаррода і світова економічна думка.

4. Розвиток кейнсіанської концепції циклу у праці Е.Гансена "Економічні цикли і національний дохід":

а) концепція множинності циклів;

б) інвестиційна теорія циклу Е.Гансена. Концепція "надмультиплікатора";

в) неокейнсіанські заходи державної антициклічної політики.

Тема рефератів

1. Крива Філіпса та її модифікації.

2. Теорія економічного зростання Є. Домара.

3. Кейнсіансько–неокласичний синтез.

Рекомендована література

1. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе. – М.: Дело, 1994. – Разд.16.
2. Бодкин Р. Кейнсианские эконометрические концепции: потреби-тель-ские инвестиционные функции, мультипликатор // Современная экономическая мысль / Под ред.С.Вайнтрауба. – М.: Прогресс, 1981. – С. 122–159.
3. Браунинг П. Современные экономические теории – буржуазные кон-цепции. – Москва: Экономика, 1987. – С. 67–69.
4. Вайнтрауб С. Хиксианское кейнсианство: величие и упадок // Сов-ре-менная экономическая мысль / Под ред.С.Вайнтрауба. – М.: Прогресс, 1981. – С. 91–121.
5. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег. – М.: Прогресс, 1978. – Гл.22, 24.
6. Історія економічних учень / За ред. Корнійчук Л.Я.– Київ: КНЕУ, 1999 – С.352–363.
7. Манків Г. Макроекономіка – К.: Основи, 2000.
8. Мюллер К. Неокейнсианство. – М.: Прогресс, 1977. – 215 с.
9. Осадчая И.М. Современное кейнсианство: Эволюция кейнсианства и неоклассический синтез. – М.: Мысль, 1971. – С.32–75.
10. Отмахов П.А. Современная американская политэкономия (вопро-сы методологии). –Москва: изд-во МГУ, 1991. – С.28–30.
11. Панчишин С. Макроекономіка. – К.:Либідь, 2001. – С.280–290, 341–348.
12. Хэмберг Д. Ранняя теория роста: Модели Домара и Харрода // Современная экономическая мысль / Под ред.С.Вайнтрауба.- Москва: Прогресс, 1981. – С.484–502.
13. Селигмен Б. Основные течения современной экономической мысли. – М.: Прогресс, 1968.

14. Хансен Э. Экономические циклы и национальный доход // Классики кейнсианства. В 2-х т. – М.: Экономика, 1997.- Т 2
15. Харрод Р. К теории экономической динамики // Классики кейнсианства. В 2-х т.– М.: Экономика, 1997.- т 1.
16. Худокормов А.Г. История экономических учений (современный этап) – М.: Инфра, 1998. – С.15–59.
17. Энтов Р. "Величие" и падение кривой Филлипса // Мировая экономика и международные отношения.- 1983.- №3. – С.64–82.
18. Samuelson P. Interactions between the Multiplier Analysis and the Principle of Acceleration // The Collected Scientific Papers of P.A.Samuelson. – Cambridge, 1966.– Vol.2.- Ch.82.
19. Samuelson P. Alvin Hansen as a Creative Economic Theorist // Quarter-ly Journal of Economics.- 1976.- Vol. 90, № 1. – P. 28–42.

Тема 6-7. ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПОСТКЕЙНСІАНСТВА ТА "НОВЕ КЕЙНСІАНСТВО"

1. Криза кейнсіанської економічної доктрини. Перегляд ортодоксальної версії кейнсіанської економічної теорії прихильниками вчення Кейнса.
2. Посткейнсіанство. Формування двох течій посткейнсіанства у другій половині ХХ ст.:
  - а) ліве "кембріджське" постейнсіанство (Дж.Робінсон, Н.Калдор, П.Сраффа). Теорія нагромадження капіталу Дж.Робінсон. Теорія вартості та ціноутворення П.Сраффи;
  - б) монетарне посткейнсіанство як напрямок кейнсіанської реконструкції. Дослідження невизначеності та нестійкості економіки, як "істинної основи" кейнсіанської теорії (Р.Клауер, А.Лейонхуфвуд, С.Вайнтрауб, Х.Мінскі).

3. Розвиток монетарного напрямку посткейнсіанства представниками "нового кейнсіанства":

а) пошук мікрооснов кейнсіанської макротеорії. Розвиток теорії недосконалої інформації і економічних спонукань;

б) Дж.Стігліц – основоположник школи нових кейнсіанців.

Тема рефератів

1. Нова кейнсіанська мікротеорія недосконалої інформації в системі кредиту і фінансів (Мо-дільяні Ф., Міллер М., Дж.Стігліц, Вайс А.).

2. Застосування новими кейнсіанцями мікротеорії не-досконалої інформації на ринку праці для пояснення негнучкості заробітної плати та безробіття (Азаріадіс С., Шапиро С., Стігліц Дж., Ліндбек А., Сноуер Д.).

3. Оновлення у 80-90-ті роки ХХ століття монетарними посткейнсіанцями концепції "неокласичного синтезу".

Рекомендована література

1. Вайнтрауб Э. Р. Посткейнсианская теория экономического роста // Современная экономическая мысль / Под ред. С. Вайнтрауба. - М.: Прогресс, 1981. – С.534–564.

2. Вайнтрауб С. Хиксианское кейнсианство: величие и упадок // Современная экономическая мысль / Под ред. С. Вайнтрауба. – М.: Прогресс, 1981. – С.91–121.

3. Дэвидсон П. Посткейнсианская теория денег и проблема инфляции // Современная экономическая мысль / Под ред. С. Вайнтрауба. - М.: Прогресс, 1981. – С.398–429.

4. Історія економічних учень / За ред. Корнійчук Л.Я.– Київ: КНЕУ, 1999. – С.363–368.

5. Манків Г. Макроекономіка – К.: Основи, 2000.

6. Отмахов П.А. Современная американская политэкономия. – М.: МГУ, 1991. – С.61–78.

7. Ронкалия А. Сраффианская революция // Современная экономическая мысль / Под ред. С. Вайнтрауба. - М.: Прогресс, 1981. – С.250–263.

8. Худокормов А.Г. История экономических учений (современный этап) – М.: Инфра, 1998. – С.233–258, 402–406.

9. Keynesianism into the Twenty-first Century / Ed by S.Sharma.– Zagreb, Croatia: University of Zagreb, 1998. – 272 p.

10. New Keynesian Economics: Post Keynesian Alternatives / Ed. by R.R.Skidmore. – College, New York, 1997. – 400 p.

11. Rouseas S., Ferry D.M. Jr. Post Keynesian Monetary Economics. – New York: Vassar College, Poughkkeepsie, 1998. – 184 p.